

L'ALFABETO ITALIANO

Italijanska azbuka ima dvadesetjedno slovo:

1. a (a)	2. b (bi)	3. c (ci)	4. d (di)	5. e (effe)	6. f (effe)
7. g (gi)	8. h (acca)	9. i (i)	10. l (elle)	11. m (emme)	12. n (enne)
13. o (o)	14. p (pi)	15. q (qu)	16. r (erre)	17. s (esse)	18. t (ti)
19. u (u)	20. v (vu)	21. z (zetta).			

Ostalih pet slova, **k** (cappa), **j** (i lunga), **x** (ics), **y** (ipsilon), **w** (vu doppia), u italijanskom jeziku se koriste za pisanje stranih reči i internacionalnih skraćenica.

K (cappa) se koristi u stranim rečima i u skraćenicama kao kg, km, kl, kw za (chilogrammo, chilometro, chilolitro, chilowatt).

J (i lunga) se koristi za imena Jacopo, Jolanda, majolica (maiolica), jazz.

X (ics) često se pojavljuje u latinizmima kao rečca **ex**: l'ex-re, l'ex- presidente, **extra-** (un lavoro extra)/prekovremeni rad/, (un prodotto extra) /što se odnosi na vrhunsku marku/.

Y (ipsilon) ima vrednost glasa **i** a pojavljuje se u nekoliko reči odomaćenih u Italiji: yoghurt, yacht, derby.

W (vu doppia) je tipično slovo engleske (whisky, week-end, sandwich) gde se w izgovara kao U i nemačke abecede gde se w izgovara kao V (Wagner, la musica wagneriana, watt, kilowatt).

Pored pet vokala **A, E, I, O, U**, ostala slova su **konsonanti**.

Izgovor nekih slova :

ci (či) **chi** (ki) **ca** (ka), **co** (ko), **cu** (ku).
ce (če) **che** (ke)

gi (đi) **ghi** (gi) **ga** (ga), **go** (go), **gu** (gu).
ge (đe) **ghe** (ge)

h - se nikada ne izgovara.

qu - iza **q** uvek ide **u** a kada iza njih stoje vokali izgovaraju se kua, kue, kui, kuo (quadro, querella, quiete, quota.)

cq - dok se svi ostali konsonanti mogu predstaviti duplim znakom / Un cane **abbaia**, la mucca pascola, una stoffa di lana, **oggi** piove, un gatto sul **tetto**, la rosa **rossa**, / slovo **q** kada se izgovara udvojeno piše se **cq** (**acqua**, **acquila**, **acquistare**).

s - između dva vokala čita se (z), ili na početku reči ako sledi jedan od suglasnika **b** ili **l** (**sbaglio**, **slancio**)

ss - se uvek čita kao (s) /rosso, rossetto/

z - se izgovara kao (c) **pizza**, i kao (dz) **mazzo**

gli - **gl + i** čita se (lji) /figli, fogli/

gli - **gl + i + a,e,o,u** čita se (lj) /maglia, moglie, figlio/

gn - (nj) / bagno, agnello, ogni /

sci i **sce** daju (š) / **sci**, **scena**, **sciare**, **sciopero**, **sciupare**/

sch ispred **e** čita se (ske) / **schermo**, **scheletro**, **schema**/

NAGLASAK

U italijanskom jeziku se naglašavaju reči na drugom ili trećem slogu od kraja (paróla, trápano). Reči koje imaju naglasak na zadnjem slogu i grafički su obeležene **akcentom** (città, virtù). Pored akcenta postoji u italijanskom jeziku još jedan grafički prikaz pomoću **apostrofa**. On povezuje dve gramatičko-logičke celine, od kojih se jedna završava vokalom a druga počinje vokalom. U tom slučaju poslednji vokal prve reči se izostavlja, elidira tj. zamenjuje se apostrofom. Elizija je obavezna sa članovima : *l'anno* (za lo anno), *l'arte* (za la arte), *un'amica* (za una amica), kao i za (preposizioni articolate) tj, predloge sa članovima: **dell'uomo**, **all'ospite**, **nell'antro**, **sull'arco**, itd. Postoje slučajevi i kada je elizija uobičajena ali nije obavezna..

ZNACI INTERPUNKCIJE /I SEGNI D'INTERPUNZIONE/

Interpunkcijom označavamo pauze koje činimo u govoru : *la virgola (,)*, *il punto (.)*, *il punto e virgola (;)*, *i due punti (:)* *il punto interrogativo (?)* *e il punto esclamativo (!)*, *i puntini (...)*, *Il trattino (-)*, *l'asterisco (*)*, *la parentesi (())* tonda, *graffa ({ })* e *quadra ([])*.

ČLAN / ARTICOLO /

Član je jednostavni element koji služi da da' imenici određeno obeležje, sadrži neko prethodno „poznavanje“, opštost. Funkcija mu je da odredi imenicu pred kojom stoji.

Određeni član je promenljiv u rodu i broju, tj. slaže se sa imenicom prema kojoj gradi svoje oblike :

	<i>maschile</i>		<i>maschile</i>
	il		i
<i>singolare</i>	<i>femminile</i>	<i>plurale</i>	<i>femminile</i>
	la, (l')		le

Oblik **il** prethodi imenicama muškog roda koje počinju **konsonantima** (a da to nisu **z, s** impura, **gn, pn**): *il bimbo*, *il dolce*, *il gioco*, itd., a koje u množini imaju oblik : *i bimbi*, *i dolci*, *i doni*, *i giochi*.

Jedini oblik za ženski rod je **la** koji se apostrofira ispred vokala : *la bocca*, *la danza*, *la chiesa*, *la scintilla*, *la zia*, *la zona* itd, ali : **l'erba**, **l'impresa**, **l'onda**, **l'uva** itd, a množini odgovara oblik **le** koji se po pravilu nikada ne skraćuje.

Neodređeni član čini imenicu neodređenom, još uvek nepoznatom: */Sto cercando un paio di scarpe /;* *Ho bisogno di un libro /;* */Mi serve una busta /.*

Neodređeni član se upotrebljava samo u jednini, u sledećim oblicima : **un** za muški rod, **una** i **un'** za ženski rod ;

- a) Oblik **un** prethodi imenici muškog roda koja počinje *konsonantom* (a da to nije **z**, **s** – *impura*, **gn**), prema odgovarajućem pravilu određenog člana *il*: *un bimbo, un dolce, un dono, un gioco, un tradimento, itd;* ili *vokalom* : *un atto, un errore, un interesse, un orologio, un uomo, itd.*
- b) Oblik za ženski rod je **una**, koji ispred imenica koje počinju *vokalom* elidira i apostrofira se, kao po odgovarajućem pravilu određenog člana *la*: *una cosa, una danza, una zona, itd, ali : un'alba, un'erba, un'onda, itd.*
- c) Rečeno je da *neodređeni član nema množinu*; pa ipak postoje oblici množine **uni** i **une** kao neodređene i odnosne zamenice (**Gli uni** parlavano e *gli altri* ascoltavano); (**Le une** pregavano e *le altre* contemplavano).
Ali da bi se prikazala množina neodređenog člana pribegava se obliku **partitivnog člana dei, degli, delle**, koji ovako upotrebljen ima vrednost pravog pravcatog neodređenog člana. Na primer: *Ho colto una rosa, i Ho colto delle rose ; Ho comprato un libro i Ho comprato dei libri; C'è di là una persona, i Ci sono di là delle persone, itd.*

Ispred naziva gradova, kao i malih ostrva ne upotrebljava se određeni član: *Roma è una magnifica città; Parigi è grande; Napoli è interessante; Capri è un incanto.*

Izuzetak predstavljaju gradovi kod kojih je član sastavni deo imena kao : *La Spezia, L'Aquila, Il Cairo, L'Aia, La Mecca.*

Upotrebu člana zahtevaju nazivi *planina* (*il Vesuvio, l'Etna, l'Imalaia*), *reka* (*il Tevere, il Po, l'Arno*), *jezera* (*il Garda, itd.*), *pokrajina* (*il Lazio, la Puglia, il Veneto*); *zemalja i nacija* (*l'Italia, la Francia, il Brasile, il Giappone*), *kontinenata* (*l'Africa, l'India, l'Asia*); *velikih ostrva* (*la Sicilia, la Sardegna, la Corsica, le Antile*).

O upotrebi određenog člana govoriće se još kasnije.

IMENICA / NOME /

Imenice mogu biti **muškog roda** ili **ženskog roda**. U italijanskom jeziku imenice koje se u jednini završavaju na **-a** najvećim delom su **ženskog roda**. Imenice koje se u jednini završavaju na **-o** su skoro sve **muškog roda**.

Ima međutim imenica sa nastavkom na **-o** a *ženskog su roda* : *la mano, la moto, la dinamo, la radio, l'auto.*

Postoji jedan broj imenica koje se završavaju na **-a** a *muškog su roda* : *il tema, il problema, il programma, il poeta, il dramma.*

Množina imenica	Singolare	Plurale
Načelno govoreći :	cas -a (jedna kuća)	cas -e (više kuća)
	libr -o (jedna knjiga)	libr -i (više knjiga)

pa bi pregled rodova imenica i nastavaka u jednini kao i u množini izgledao ovako :

	Jednina	Množina
imenice ženskog roda na	-a _____	-e
imenice muškog roda na	-a _____	
imenice muškog roda na	-o _____	
imenice ženskog roda na	-o _____	-i

I	Imenice na -a	<u>Jednina</u>	<u>Množina</u>
---	----------------------	----------------	----------------

ženski rod	{	sorella gallina pianta	sorelle galline piante
muški rod	{	poeta problema profeta	poeti problemi profeti

Imenice muškog ili ženskog roda jednine na **-ca** ili na **-ga** u množini zadržavaju gljeni glas **k** ili **g** ali im se ubacuje konsonant **h** :

la monarca	le monarche
il patriarca	i patriarchi
la delega	le deleghe
lo stratega	gli strateghi.

II	Imenice na -o	<u>Jednina</u>	<u>Množina</u>
	muški rod	cappello contadino libro lupo	cappelli contadini libri lupi
	ženski rod	la mano	le mani

a sledeće imenice *ženskog roda* sa završekom na **-o** u jednini, u množini ostaju nepromenjene :

l'auto	le auto
la dinamo	le dinamo
la moto	le moto
la radio	le radio.

Imenice koje se završavaju na **-io** (gde je **i** naglašeno), u množini zadržavaju naglašeno **ì** kome se dodaje **i** iz nastavka :

<u>Singolare</u>	<u>Plurale</u>
brulichio	brulichii
oblìo	oblìi
zio	zìi

dok imenice sa završetkom na **-io** (gde je **i** nenaglašeno) obično gube **i** iz osnove :

<u>Jednina</u>	<u>Množina</u>
bacio	baci
occhio	occhi
figlio	figli
raggio	raggi
studio	stidi

PRIDEV / AGGETTIVO /

Pridev je srodan imenici i prati je i bliže određuje.

Kada kažemo *uomo, pane, gioia*, nameravamo da *imenujemo* neku osobu, stvar ili pojam; ako pak kažemo *buono, bianco, breve*, hoćemo da *odredimo* neku osobu, neku stvar ili neki pojam, kao na primer: *un uomo buono, il pane bianco, una gioia breve*. Reči kao *buono, bianco, i breve* koje se dodaju imenicama ukazuju na neku osobinu (pozitivnu ili negativnu) tih imenica, i čine kvalifikativne prideve. Pored kvalifikativnih postoje i pokazni prodevi koji definišu neko posebno određivanje.

Pridev se slaže sa imenicom na koju se odnosi i u rodu i u broju. Za obrazovanje roda i broja kvalifikativnih prideva služe opšte norme koje važe i za imenice.

jednina	{ muški rod : vero ženski rod : vera	množina	{ muški rod : veri ženski rod : vere
---------	---	---------	---

Na primer : *Un sentimento vero* i *Una passione vera e la viola sono*
Dei veri amici i *Delle parole vere*

Sva ostala pravila koja važe za imenice važe takođe i za prideve. Oni koji se završavaju na **-co** kako za muški tako i za ženski rod zadržavaju i u množini grleni izgovor : **poco – poca – pochi – poche ; vigliacco – vigliacca – vigliacchi – vigliacche;**

Slaganje prideva. Pridevi koji se završavaju na **-go** po pravilu zadržavaju grleni izgovor **-go** u **ghi** i u množini muškog roda : **largo – larghi, lungo – lunghi, analogo – analoghi,** itd.

- Ako se u rečenici nalaze dve ili više imenica muškog roda, pridev će za obe biti u muškom rodu / *Il ricco e il povero sono uguali* dinanzi alla morte. /
- Ako se pak u rečenici nalaze dve ili više imenica ženskog roda, pridev će za obe biti u množini ženskog roda : / *La rosa e la viola sono odorose* /
- Ako su imenice različitih rodova pridev će u množini biti muškog roda : / *Mia sorella e mio fratello sono studiosi* / ; / *Il giacinto e la gardenia sono odorosi.*

BROJEVI / I NUMERI /

Brojevi se u italijanskoj gramatici smatraju podvrstom prideva.(aggettivi numerali), pošto stoje uz imenicu i određuju je. Evo sheme **osnovnih** brojeva od 0 do 100:

0 - zero	8 - otto	16 - sedici	24 - ventiquattro
1 - uno	9 - nove	17 - diciassette	25 - venticinque
2 - due	10 - dieci	18 - diciotto	26 - ventisei
3 - tre	11 - undici	19 - diciannove	27 - ventisette
4 - quattro	12 - dodici	20 - venti	28 - ventotto
5 - cinque	13 - tredici	21 - ventuno	29 - ventinove
6 - sei	14 - quattordici	22 - ventidue	30 - trenta
7 - sette	15 - quindici	23 - ventitré	31 - trentuno...
33 - trentatré	40 - quaranta	60 - sessanta	80 - ottanta
38 - trentotto	50 - cinquanta	70 - settanta	90 - novanta
100 - cento			

ZAMENICE / I PRONOMI /

Zamenica zamenjuje imenicu i zbog toga se posmatra kao određena imenica. Zamenica ima nekoliko vrsta: *lične* (personali), *prisvojne* (possessivi), *pokazne* (dimostrativi), *neodređene* (indefiniti), *relativne* (relativi), *upitne* (interrogativi).

Lične zamenice u funkciji subjekta.

1.	io	ja				noi		
2.	tu	ti				voi		
3.	egli	} on	(ella)	} ona	essi	oni	esse	one
	esso		essa		loro	oni, one		
	lui		lei					

U trećem licu jednine, **egli** se upotrebljava samo za ljudska bića, a **esso** samo za predmete i životinje m. roda. **Ella** je zastareo oblik zamenice, izlazi iz upotrebe, a u upotrebi se još može naći samo za žene; **essa** se odnosi bilo na žene ili na predmete ili životinje ž. roda. U govornom jeziku danas se za ljudska bića najviše upotrebljavaju oblici: **lui, lei, loro**.

Oblici za učtivo obraćanje. U današnjem italijanskom, za učtivo obraćanje jednoj osobi upotrebljavaju se oblici **trećeg lica jednine**. Ponekad se ove zamenice pišu velikim slovom L. Tako **lei (Lei)** pored ona dobija značenje „Vi“, pa se samo iz konteksta može utvrditi da li npr. **Lei ha ragione** znači „Ona je u pravu“, ili „Vi ste u pravu“; **Adesso le dirò** – „Sad ću joj reći“ ili „Sad ću Vam reći“.

I zamenica 3. lica množine **loro (Loro)** može se upotrebiti za učtivo obraćanje većem broju ljudi, ali samo u posebnom ceremonijalnom stilu: *Loro signori mi capiscono* – Vi me, gospodo razumete.

GLAGOL (IL VERBO)

Glagol je vrsta reči koja označava neku radnju ili stanje u odnosu na osobe, životinje ili stvari koji ovu radnju vrše ili se u tom stanju nalaze ili se na taj način predstavljaju.

KONJUGACIJA POMOĆNOG GLAGOLA ESSERE

IL PRESENTE dell' ESSERE

Glagol ESSERE je jedan od dva osnovna glagola italijanskog jezika, pored svog samostalnog značenja = **biti**, koristi se i kao pomoćni glagol za građenje složenih vremena.

Promena glagola ESSERE u prezentu indikativa glasi:

singolare		plurale	
1. pers. io	sono	1. pers. noi	siamo
2. pers. tu	sei	2. pers. voi	siete
3. pers. egli, essa	} è	3. pers. essi, esse	} sono
lui, lei		loro	

Imenice i pridevi na –E

Pored imenica i prideva koji se u jednini završavaju na –a odnosno na –o, u italijanskom jeziku postoje i imenice i pridevi koje se u jednini završavaju na – E koje u množini prelazi u – I. Te imenice i pridevi mogu biti i muškog i ženskog roda i radi raspoznavanja trebalo bi konsultovati rečnik i učiti takve imenice obavezno sa članom da bi se izbegle greške.

Muški rod	<i>Jednina</i> Il giornale è nuovo. Il professore è giovane. Il televisore* è spento. Il bicchiere è vuoto.	<i>Množina</i> I giornali sono nuovi. I professori sono giovani. I televisori sono spenti. I bicchieri sono vuoti.
-----------	---	--

* la televisione

Ženski rod	<i>Jednina</i> La lezione è interessante. La stazione è moderna. La parete è verde. La frase è lunga.	<i>Množina</i> Le lezioni sono interessanti. Le stazioni sono moderne. Le pareti sono verdi. Le frasi sono lunghe.
------------	---	--

pa bi opšti pregled rodova imenica i nastavaka u jednini kao i u množini izgledao ovako :

	Jednina	Množina
imenice ženskog roda na	-a	-e
imenice muškog roda na	-a	-i
imenice muškog roda na	-o	
imenice ženskog roda na	-o	
imenice muškog roda na	-e	
imenice ženskog roda na	-e	

* pridevi koji se u jednini završavaju na –e imaju jedan oblik i za muški i za ženski rod:

Npr.	La ragazza interessante	Le ragazze interessanti.
	Il ragazzo interessante.	I ragazzi interessanti.

ČLAN /ARTICOLO/

U italijanskom jeziku pored već navedenog oblika određenog člana za muški rod IL za jedninu i I za množinu, postoji još jedan oblik određenog člana za muški rod koji u jednini glasi **LO** a u množini **GLI**.

Ovaj oblik određenog člana koristi se isključivo u sledećim slučajevima:

1. ispred imenice koja počinje na **s+suglasnik** (tzv. „s impura“ – nečisto s): **lo** scontrino **gli** scontrini, **lo** sbaglio **gli** sbagli
2. ispred imenice koja počinje na **z**: **lo** zero **gli** zeri, **lo** zio **gli** zii
3. ispred imenice koja počinje na **x**: **lo** xenofobo **gli** xenofobi, **lo** xilofono **gli** xilofoni
4. ispred imenice koja počinje na **ps / pn**: **lo** psicologo **gli** psicologi, **lo** pneumatico **gli** pneumatici

5. ispred imenice koja počinje na **samoglasnik** (tad se elidira): **l'**amico **gli** amici, **l'**ospite **gli** ospiti, **l'**uomo **gli** uomini
6. ispred imenice koja počinje glasom **š**: **lo** sciopero **gli** scioperi
7. ispred imenice koja počinje glasom **nj**: **lo** gnocco **gli** gnocchi
8. ispred imenice koja počinje glasom **j**: **lo** Ionio, **lo** yogurt

U svim ovim slučajevima neodređeni član za muški rod glasiće **UNO** s tim što se ispred vokala skraćuje, tj. dolazi do tronkamenta koji se NE OBELEŽAVA apostrofom: **un** uomo, **un** amico, **un** esame, **un** ufficio, **un** indirizzo, **un** ospedale.

Specifične konstrukcije

* Rečca **CI + glagol essere** ima bezlično značenje: **ima, postoji, nalazi se**. Glagol se u tom slučaju slaže sa subjektom.

Sul tavolo **c'è** una lettera. – Na stolu je jedno pismo.
 Che **c'è** per cena? – Šta ima za večeru?
 Che **c'è**? – Šta je? Šta ima?
Ci sono due bei film stasera. – Ima dva lepa filma večeras.
Ci sono tanti posti dove uscire. – Ima toliko lepih mesta za izlazak.
 Loro non **ci sono**. – Njih nema.
 Oggi non **c'è** l'insalata? – Danas nema salate?

* U govornom jeziku rečca **CI** se standardno koristi uz glagol **avere** i nenaglašenu akuzativnu zamenicu, naročito kada govornik postavlja pitanje ili kada želi da naglasi da poseduje nešto.

Ce l'hai una penna? – Imaš li jednu olovku?
Ce l'ho. – Imam je.
Ce l'avete l'orario dei treni? – Ima li red vožnje vozova?
Ce l'abbiamo. – Imamo ga.
Ce l'hanno un appartamento? – Imaju li stan?
 No, non **ce l'hanno**. – Ne, nemaju ga.

KONJUGACIJA POMOĆNOG GLAGOLA AVERE

IL PRESENTE del AVERE

Glagol **AVERE** je drugi osnovni glagol italijanskog jezika, pored svog samostalnog značenja = **imati**, koristi se i kao pomoćni glagol za građenje složenih vremena. Promena glagola **AVERE** u prezentu indikativa glasi:

singolare		plurale	
1. pers. <i>io</i>	ho	1. pers. <i>noi</i>	abbiamo
2. pers. <i>tu</i>	hai	2. pers. <i>voi</i>	avete
3. pers. <i>egli, essa</i>	} ha	3. pers. <i>essi, esse</i>	} hanno
<i>lui, lei</i>		<i>loro</i>	

PREZENT /IL PRESENTE/

- Present se u prvom redu koristi za radnje ili stanja koja su istovremena s trenutkom govorenja:
Passeggio con gli amici. Guardo la tivù.
- Present se koristi za procese koji su aktuelni u trenutku govorenja:
Anna prende le lezioni di pianoforte.
- Koristi se i u poslovicama i iskazima koji upućuju na opšte istine kao npr. zakone fizike, matematike itd:
L'acqua bolle a 100 gradi. Chi cerca trova.
- Narativni ili istorijski present:
Giovani si alza, si guarda intorno e torna a sedere.
Leopardi nasce a Recanati nel 1798.
- Koristi se i umesto futura:
La prossima estate andiamo al mare.
- Present vrlo često može da ima funkciju imperativa:
Ora tu mi racconti tutto.
- Koristi se i za izricanje pretnji. Pretiti Italijanu glagolom koji je u futuru (kao što je slučaj u našem jeziku) značilo bi da će se pretnja ostvariti u nekoj daljoj budućnosti i tako ona gubi na uverljivosti:
Ti ammazzo! (ubiću te) Ti faccio nero! (ima da te naplavim)

Italijanski jezik ima tri tipa konjugacija glagola koje razlikujemo prema nastavcima infinitiva prezenta: na **-are** (1* konjugacija: lodare), na **-ere** (2* konjugacija: temére, lèggere), na **-ire** (3* konjugacija: sentire).

1* amare		2* temere		3* sentire	
io	am- o	io	tem- o	io	sent- o
tu	am- i	tu	tem- i	tu	sent- i
egli	am- a	egli	tem- e	egli	sent- e
noi	am- iamo	noi	tem- iamo	noi	sent- iamo
voi	am- ate	voi	tem- ete	voi	sent- ite
essi	am- ano	essi	tém- ono	essi	sent- ono

Kao što se vidi iz primera present indikativa pravilnih glagola se gradi oduzimanjem karakterističnog nastavka -are za 1* konjugaciju, -ere za 2* konjugaciju, -ire za 3* u infinitivu a dobijenoj osnovi infinitiva dodaju se nastavci za present.

U trećoj konjugaciji, jedan broj glagola u prezentu /inchoativni glagoli/ (indikativa i konjunktiva) kao i u imperativu proširuje osnovu umetkom -isc. Umetak se izgovara dvojako, shodno pravilima o izgovoru slovne grupe *sc* ispred vokala: kao (*isc*) ispred a i e, a kao (*iš*) ispred e i i. Tako na primer glagol finire glasi :

3* finire					
io	fin- <i>isc</i> - o	(finisko)	noi	fin- iamo	(finjamo)
tu	fin- <i>isc</i> - i	(finesi)	voi	fin- ite	(finite)
egli	fin- <i>isc</i> - e	(finesi)	essi	fin- <i>isc</i> - ono	(finiskono)

Glagoli 1. konjugacije kao npr. **cominciare** i **mangiare** ne udvajaju **-i** u 2. licu jednine i 1. licu množine:

io comincio	noi cominciamo	io mangio	noi mangiamo
tu cominci	voi cominciate	tu mangi	voi mangiate
lui comincia	loro cominciano	lui mangia	loro mangiano

Glagoli 1. konjugacije na **-care** i **-gare**, npr. pagare i giocare, čuvaju svoj izgovor iz infinitiva ubacujući **-h** u 2. licu jednine i 1. licu množine:

io pago	noi paghiamo	io gioco	noi giociamo
tu paghi	voi pagate	tu giochi	voi giocate
lui paga	loro pagano	lui gioca	loro giocano

Povratni glagoli, kao i u srpskom, grade se dodavanjem povratne zamenice (si) samo u infinitivnim oblicima i to u trećem licu jednine i množine dok se za prvo i drugo lice jednine i množine upotrebljavaju nenaglašne lične zamenice tih lica - mi, ti, ci, vi

bagnarsi		pentirsi	
io	mi bagno	io	mi pento
tu	ti bagni	tu	ti penti
egli	si bagna	egli	si pente
noi	ci bagniamo	noi	ci pentiamo
voi	vi bagnate	voi	vi pentite
essi	si bagnano	essi	si pentono

NEPRAVILNI GLAGOLI (I VERBI IRREGOLARI)

Ovde će biti prikazana promena samo nekih nepravilnih glagola a neki će biti u dodatku kod rečnika.

andare		dare		stare		fare	
io	vado	io	do	io	sto	io	faccio
tu	vai	tu	dai	tu	stai	tu	fai
egli	va	egli	dà	egli	sta	egli	fa
noi	andiamo	noi	diamo	noi	stiamo	noi	facciamo
voi	andate	voi	date	voi	state	voi	fate
essi	vanno	essi	danno	essi	stanno	essi	fanno

modalni glagoli – verbi modali

Modalni glagoli (verbi modali) uvode infinitiv bez ikakvog predloga, i kvalifikuju radnju, izraženu tim infinitivom, kao neophodnu, moguću ili željenu. Iza glagola sapere doduše može stajati predlog di ali se tada značenje ovog glagola menja:

So scrivere bene. – Umem dobro da pišem.

So di scrivere bene. – Znam / Svestan sam toga da dobro pišem.

dovere – morati

Io **devo** partire presto.

Tu **devi** ripetere la domanda.

Lui **deve** rimanere a casa.

Noi **dobbiamo** lavorare fino a tardi.

Voi **dovete** preparare un esame.

Loro **devono** andare a scuola.

volere - hteti

Io **voglio** un caffè. / bere un caffè.

Tu **vuoi** comprare le scarpe.

Lui **vuole** andare in vacanza all'estero.

Noi **vogliamo** dormire fino a tardi.

Voi **volete** parlare in italiano.

Loro **vogliono** superare l'esame.

potere – moći

Io **posso** restare un po'?

Tu **puoi** chiudere la finestra?

Lei **può** aspettare.

Noi **possiamo** entrare?

Voi **potete** parlare più piano?

Loro **possono** parlare la lingua italiana.

sapere – znati, umeti

Io **so** cucinare bene.

Tu **sai** suonare il violino?

Lei **sa** guidare.

Noi **sappiamo** la verità. / giocare a tennis.

Voi **sapete** l'italiano. / parlare in italiano.

Loro **sanno** nuotare.

posesivni pridevi i zamenice - possessivi

Posesivni pridevi (aggettivi possessivi) uspostavljaju odnos posedovanja, odnosno pripadanja između dva ili više elemenata rečenice. Prisvojni pridev slaže se u rodu i broju sa posedovanim elementom, rod ili broj onoga koji poseduje ne vidi se iz prisvojnog prideva (za razliku od srpskih oblika *njegov* ili *njen*). Svako lice ima svoj prisvojni pridev:

lice	jedinina		množina	
	muški rod	ženski rod	muški rod	ženski rod
Io	MIO	MIA	MIEI	MIE
Tu	TUO	TUA	TUOI	TUE
Lui / lei	SUO	SUA	SUOI	SUE
Noi	NOSTRO	NOSTRA	NOSTRI	NOSTRE
Voi	VOSTRO	VOSTRA	VOSTRI	VOSTRE
loro	IL LORO	LA LORO	I LORO	LE LORO

* Prisvojni pridev suo (suoi, sua, sue) odnosi se samo na treće lice jednine, za razliku od srpskih oblika svoj, svoja, svoje, koji se odnosi na sva lica koja su subjekti rečenice.

Ja uzimam **svoje** stvari. = Io prendo **le mie cose**. (io prendo le sue cose = ja uzimam njegove/njene stvari).

Mi uzimamo **svoja kola**. = Noi prendiamo **la nostra macchina**. (noi prendiamo la sua macchina = mi uzimamo njegova/njena kola).

Oni imaju **svoje probleme**. = Loro hanno **i loro problemi**. (loro hanno i suoi problemi = oni imaju njegove/njene probleme).

Standardno mesto prisvojnog prideva je ispred imenice, u takvom položaju po pravilu ispred prideva stoji određeni član:

Ecco il mio libro. Dove sono i tuoi appunti? Voglio le mie cose!

Kada se član ne upotrebljava:

1. Član se uvek izostavlja uz prisvojne prideve ukoliko su oni u sastavnom delu imenskog predikata. Questo libro è mio.
2. Izostavlja se u nekim izrazima koji imaju određenu dozu afektivnosti, nešto lično, i tada dolazi do inverzije tj. prisvojni pridev staje iza imenice.

E' tutto colpa mia. Non sono fatti tuoi!

Sono cavoli tuoi! Sono cose mie! Ha fatto di testa sua!

A casa mia.

3. U vokativu dolazi takođe do inverzije i izostavlja se član.
Mamma mia! Signori miei! Amore mio! Cuore mio! Figlia mia!
4. Član se izostavlja ukoliko prisvojni pridev stoji ispred imenice u jednini koja označava članove porodice i bliske rođake. (madre, padre, sorella, fratello, figlio, figlia, cugino, cugina, nonno, nonna, zio, zia, marito, moglie).
Mio padre è impiegato statale. – Moj otac je državni službenik.
Mia madre è professoressa. – Moja majka je profesorka.
Ora chiamo mio fratello! – Sad ću pozvati svog brata!
Izuzetak: **il loro** padre, **la loro** nonna...
 - a) Kada su ove imenice u množini normalno se koristi član.
Le tue sorelle sono bellissime.
 - b) Član će da se koristi i kada stoji neki pridev uz ove imenice upotrebljene u jednini.
La mia buona madre. Il mio fratello maggiore fa il militare.
 - c) Kad stoji neka odredba.
Il mio zio di Milano.
 - d) Kad je imenica u deminutivu.
Il tuo papà. La mia mamma. Il mio fratellino è malato.

Prisvojni pridev LORO uvek se upotrebljava sa članom!!!

Za razliku od prisvojnih prideva uz prisvojne zamenice ne stoji imenica a određeni član mora uvek da se koristi.

Prendi la tua borsa. Io prendo **la mia**.

Questa è la mia. Dov'è **la tua**?

Futur – Futuro

Futur se gradi od osnove koja se dobija odbacivanjem infinitivnih nastavaka -ARE, -ERE i -IRE i dodavanjem, na tako dobijenu osnovu, nastavaka za futur koji su navedeni u sledećoj tabeli.

Jednina	1. i 2. konjugacija	3. konjugacija
	1. lice 2. lice 3. lice	- erò - erai - erà
Množina		
1. lice 2. lice 3. lice	- eremo - erete - eranno	- iremo - irete - iranno

Npr.

TELEFONARE PARTIRE

LEGGERE

Telefonerò a Corrado.
dopodomani.

Telefonerai a casa.
poco.

Telefonerà domani.
mese.

Telefoneremo a Berlino.
qualche giorno.

Telefonerete in Germania.
alcuni giorni.

Telefoneranno stasera.
l'estate prossima.

Leggerò il giornale.

Leggerai la rivista.

Leggerà il libro.

Leggeremo un romanzo giallo.

Leggerete fino a tardi.

Leggeranno fino alle due.

Partirò

Partirai fra

Partirà fra un

Partiremo fra

Partirete fra

Partiranno

Nepravilne osnove za futur imaju sledeći glagoli:

vedere – vedrò	potere – potrò	sapere – saprò	dovere – dovrò
andare – andrò			
rimanere – rimarrò	tenere – terrò	volere – vorrò	bere – berrò
venire – verrò			
dire – dirò	dare – darò	fare – farò	stare – starò
avere – avrò			
essere – sarò			

* Glagoli 3. konjugacije, - IRE, koji su u indikativu prezenta proširivali osnovu infiksom -ISC-, u futuru samo dodaju nastavke direktno na osnovu, bez infiksa.

Finire – finirò

preferire – preferirò

uscire – uscirò

* Glagoli 1. konjugacije na – CARE i – GARE čuvaju izgovor, kao i u prezentu, ubacujući H.

Pagare – pagherò dimenticare – dimenticherò

* Glagoli 1. konjugacije na – CIARE i – GIARE gube I iz infinitiva.

Cominciare – comincerò mangiare – mangerò

Upotreba futura:

1. za iskazivanje budućih radnji – Domani andremo a fare una gita. Quest' estate andremo al mare in Italia.

* međutim sve je češća upotreba prezenta za izražavanje bliske budućnosti npr. Domani parto per Roma.

2. može da služi umesto imperativa – Andrai subito a casa e riporterai il libro.

3. može da pokazuje neku vrstu pretpostavke, nesigurnost ili sumnju – Che ore sono? Saranno già le undici e mezzo.

4. iskazuje nevericu u pitanju – Non sarai mica offeso?

passato prossimo

Passato prossimo (perfekat) je složeni glagolski oblik što znači da nema posebne lične nastavke već se gradi od pomoćnog glagola (avere i essere) koji je u prezentu i participa prošlog glavnog glagola.

Particip prošli se dobija odbijanjem karakterističnog završetka u infinitivu i dodavanjem nastavaka:

- za 1. konjugaciju –**ATO** **parlare** - **parlato**
- za 2. konjugaciju –**UTO** **vendere** - **venduto**
- za 3. konjugaciju –**ITO** **uscire** - **uscito**

Veoma je važno obratiti pažnju na pravilnu upotrebu pomoćnog glagola.

- Prelazni glagoli menjaju se sa AVERE. Uz avere korisiti se particip u muškom rodu i on se ne menja.

Io **ho comprato** la macchina.

Noi **abbiamo comprato** una villa.

Tu **hai comprato** la casa.

Voi **avete comprato** il computer nuovo.

Luisa **ha comprato** il vestito.

Loro **hanno comprato** il cagnolino.

Noi **abbiamo chiamato** il dottore.

Marco ha **venduto** la macchina.

- Neprelazni glagoli se uglavnom služe glagolom ESSERE i participom koji se onda **slaže u rodu i broju sa subjektom**.

Io **sono uscita** di casa alle 7.

Noi **siamo usciti** presto.

Tu **sei uscito** senza soldi.

Voi, ragazze, **siete uscite** senza permesso.

Anna è **uscita** troppo tardi.

Loro **sono usciti** verso mezzanotte.

Giorgio è **tornato** tardi.

Luisa è **tornata** presto.

Tu, Maria, quando sei **arrivata**?

Marco, quando sei **arrivato**?

* Postoji i određeni broj neprelaznih glagola koji se menjaju sa avere. To su: viaggiare, dormire, camminare, passeggiare, nuotare, ballare, abitare.

Ho viaggiato tutta la notte.

Avete nuotato al mare.

Hai dormito bene?

Hanno ballato alla festa.

Lei **ha camminato** a lungo.

Ho abitato a Roma.

Abbiamo passeggiato per due ore.

* Modalni glagoli:

Sapere se uvek menja sa avere.

Potere, volere i dovere uvek mogu da se menjaju sa avere, međutim uz neprelazne glagole bolje je da se menjaju uz essere, npr.

Ho dovuto andare dal dentista.

Sono dovuta andare dal dentista.

* Glagoli finire i cominciare mogu da budu i prelazni i neprelazni zavisno od značenja i upotrebe. Kad se nešto samo od sebe završi ili počne onda su glagoli neprelazni i menjaju se uz essere.

La lezione è finita.

È cominciata l'estate.

Kada neko nešto završi ili počne onda su glagoli prelazni i menjaju se uz avere.

Il professore ha finito di parlare.

Ho cominciato a studiare.

* Veliki je broj glagola koji imaju nepravilne participe, ovde ćemo nabrojati samo neke od njih:

decidere – deciso

chiudere – chiuso

accendere – acceso

leggere – letto

prendere – preso

mettere – messo

spendere – speso

scrivere – scritto

chiedere – chiesto

dire – detto

bere – bevuto

aprire – aperto

scoprire – scoperto

venire – venuto

spegnere – spento

vedere – visto

rispondere – risposto

rimanere – rimasto

chiudere – chiuso

fare – fatto